

Vídeňští Češi a jejich hudba v 21. století z etnomuzikologické perspektivy

Disertační práce

Autor práce: Mgr. Zita Skořepová

ABSTRAKT

Okolo roku 1900 se Vídeň stala městem s největším počtem česky mluvících obyvatel. Příslušníci české menšiny založili množství spolků a podíleli se na širokém spektru aktivit, mezi nimiž měla důležitou úlohu také hudba. Nejdůležitějšími rysy současné české menšiny ve Vídni je 1) několik různě motivovaných a odlišně politicky podmíněných vln dobrovolné i nedobrovolné migrace, 2) přítomnost potomků Čechů, kteří zůstali na území bývalého Rakouska-Uherska a 3) koexistence několika generací a uskupení lidí odlišné politické orientace i rozdílných postojů k integraci do rakouské společnosti. Dnešní česká vídeňská menšina je tak heterogenním společenstvím s rozdílnými „kulturními kohortami“. Na základě terénního výzkumu, tj. zúčastněného pozorování hudebních událostí a polostrukturovaných rozhovorů s využitím teoretických přístupů etnomuzikologie a *diaspora studies* se práce zaměřuje na tři vzájemně úzce související otázky: Jak hudební tvorba a účast na hudebních událostech odráží heterogenitu současné české vídeňské menšiny? Jak je tvořivost, resp. účast na hudebních událostech podmíněna migrační situací? A jak současní vídeňští Češi vyjednávají svoji národní identitu skrze hudební aktivity?

Klíčová slova: etnomuzikologie, česká menšina ve Vídni, diaspora studies, hudba a migrace vídeňských Čechů

ABSTRACT

Around 1900, Vienna became the city with the greatest number of Czech-language speakers. Members of the Czech minority founded important community institutions and engaged in a wide range of cultural activities – music among them. The most important markers characterizing the contemporary Czech minority in Vienna are (1) several variously motivated and differently politically determined waves of voluntary, but also involuntary, migration, (2) presence of descendants of those Czechs who stayed on the territory of the former Austro-Hungarian Empire, and (3) coexistence of several generations and groups of people with different political orientation and attitudes towards integration into Austrian society. At present, the Czech Viennese minority is a heterogeneous community with different “culture cohorts”. Using fieldwork, thus the participant observation of musical events together with the semi-structured interviews and combining the theoretical perspectives of ethnomusicology and diaspora studies, this dissertation deals with the three interrelated questions:

How do the musical creativity and participation at musical events reflect the heterogeneity of the contemporary Czech Viennese minority? How does the migrant situation determine the creativity, respectively the participation at musical events? And how do the contemporary Viennese Czechs negotiate their national identity through the musical activities?

Keywords: ethnomusicology, Czech minority in Vienna, diaspora studies, music and migration of Viennese Czechs

Češi hrají balkán: výzkum stereotypů českých hudebníků

Diplomová práce

Autor práce: Mgr. Alena Libánská

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce nabízí vhled do komunity pražských hudebníků, kteří hrají tzv. „balkánskou muziku“. Ve výzkumu se věnuji českým hudebníkům, bez zjevných vazeb na Balkánský poloostrov a jejich představě Balkánu. Hudbu a hudební události považuji za momenty, ve kterých hudebníci svůj postoj a představy o Balkáně demonstrují. Převážná část práce vychází z mé osobní zkušenosti s „balkánskou muzikou“ v českém prostředí a z působení v kapele Džezvica, na jejímž působení západní představu o Balkáně ukazují především. Práce je spojením teoretických přístupů týkajících se stereotypizace a balkanismu, a terénního výzkumu, provedeného během let 2010 – 2012 v Praze. Nedílnou součástí je analýza polostrukturovaných rozhovorů s muzikanty na téma „balkánská hudba“. Práce zachycuje, zda je možné na „český balkán“ pohlížet optikou balkanismu a zda, jak a na jakém základě hudebníci své představy tvoří.

Abstract v angličtině:

Abstract The thesis deals with the Czech community of musicians who play so-called „Balkan music“. The research deals with those coming originally from the Czech Republic and who do not have any obvious links to the Balkan peninsula. The emphasis is put on their stereotypical notion about Balkans. The content of the music works they produce and the way how are performed are considered as the key moments how the musicians express their feelings and visions about Balkan. The most of the thesis originates from my personal experience with the „Balkan music“ in the Czech environment and from my participation in the Džezvica band. This band is also utilized as an reference model of the „western idea“ about the Balkan. The work comprises of both theoretical part denoting the stereotypization and

balkanism and the field research carried out during years 2010-2012 in Prague. As an integral part follows the analysis of semi-structured interviews with selected musicians on the (general) topic „balkan music“. As the main outcome, the thesis captures and analyses whether we can evaluate the „czech balkanism“ with the balkanism and if and how are such musicians' concepts being made.

HUDEBNÍ SVĚTY HORSKÉ KVILDY VE VZPOMÍNKÁCH EDUARDA HONESE

Bakalářská práce

Autor práce: Oldřich Poděbradský

Abstrakt

Tato práce pojednává o roli hudby v obci Horská Kvilda ve vyprávění Eduarda Honese. Horská Kvilda je malá obec v centrální Šumavě, jež měla před druhou světovou válkou kolem 600 obyvatel, ale po válce zde zůstalo pouze několik rodin, všechny německy hovořící. Ve své práci se věnuji roli hudby v této obci ve vyprávění jednoho ze starousedlíků, který nebyl po druhé světové válce odsunut a stal se v této oblasti významnou osobností. Zároveň byl aktivním amatérským hudebníkem. V narativních rozhovorech, které s ním při svém terénním výzkumu vedu, se dozvídám jak o historii hudby v této lokalitě, tak i o roli hudby v identifikačním procesu starousedlíků – zjišťuji zejména to, jak se k identitě mého informátora vztahují jeho vlastní hudební aktivity, jak realizuje a reflektuje hudbu, kterou hraje, a jak skrze ni realizuje svou identitu. Svůj výzkum jsem založil na metodách zúčastněného pozorování a narativního rozhovoru. Výzkum v terénu jsem provedl v letech 2013 a 2014, těsně předtím, než Eduard Hones na podzim 2014 zemřel v důsledku dlouhodobé choroby.

Klíčová slova: Šumava; etnomuzikologie; vzpomínání; memory studies

Abstract

This thesis focuses on the role of music in the village of Horská Kvilda as reflected in the memories of Eduard Hones. Horská Kvilda is a small village in central Böhmerwald, which had around 600 inhabitants before the World War II, but only a few families remained after the war, all of them German-speaking. In this thesis I am trying to reveal the role of music in the memories of one of the natives, an amateur musician, who was not resettled to Germany and become an important person in

this region. In narrative interviews with this informant, I am trying to explore the history of music in this village as well as the role of music in the identification process of the natives, e.g. how the musical activities of my informant are related to his identity, how he realises and reflects the music he plays and how he realises his identity through this music. I based my research on the methods of participant observation and narrative interview. I did my research in years 2013 and 2014, just before Eduard Hones passed out due to a terminal illness.

Keywords: Šumava; ethnomusicology; remembering; memory studies

Cesta mantry z Indie do Čech
aneb příspěvek k etnografii hudby a globalizace
Disertační práce

Autor práce: Mgr. Veronika Seidlová

Abstrakt

Předkládaná disertační práce je vícemístnou etnografickou studií (*multi-sited ethnography*, Marcus 1995) globalizovaného světa prostřednictvím zaměření se na sociální život (dle teorie *Social Life of Things*, Appadurai 1986) jedné z nejznámějších védských manter, tzv. Gájatrimantr, jako globalizovaného fenoménu a komodity. Zpěv či recitování manter (posvátných zpěvů ve védském jazyce, předchůdci sanskrtu, jejichž výslovnost, intonaci i rytmus je v bráhmanském diskurzu zakázáno měnit) jako původně lokální, nyní však globální fenomén, nabral v procesu kulturního přenosu po cestě z Indie do ČR úplně nové zvukové formy, sociální kontext, funkce a významy. Současná česká kulturní produkce manter je konkrétním, zhuštěným příkladem toho, jak mezikontinentální propojenost ve věku globalizace funguje v každodenním životě, v hudbě a ve vztahu k tělu a posvátnu. Sociální a kulturní procesy týkající se přenosu budou studovány terénním výzkumem na vybraných bodech této trajektorie jako v navzájem propojených entitách. Cílem je prozkoumat, jak se sociální a kulturní procesy spojené s přenosem dějí, jaké hudební podoby na sebe berou a jaké významy jim aktéři přiřkládají.

Abstract

This PhD thesis is a multi-sited ethnographical study of globalized world through focusing on the social life (Appadurai 1986) of one of the well-known Vedic mantras (the Gayatri Mantra) as a globalized phenomenon and a commodity. Chanting of mantras (Hindu sacred chants in Vedic Sanskrit; pronunciation, intonation and rhythm of which is prohibited to change in the Brahmanic discourse) which had been a local cultural practice, has become a globally known phenomenon. During the globalizing process of their cultural transmission from India to the West and later to the Czech Republic, the mantras have gained new sound forms, new social and cultural contexts, new functions and new meanings. Contemporary cultural productions of mantras are a thick example how the present inter-continental connectedness works in everyday life, music and in the relationship to the Sacred. Selected places on this trajectory will be sites of the fieldwork. The project will research, how the transmission process happens, what music forms it takes, and what meanings are attached to them by their agents.

Klíčová slova

Vícemístná etnografie; antropologie; etnomuzikologie; globální kulturní toky; mantra.

Keywords

Multi-sited ethnography; anthropology; ethnomusicology; global cultural flows; mantra.